

## "Carta blanca", ara que fa 20 anys

***Levante, El Mercantil Valenciano. Josep Ramon Lluch (16/10/2012)***

Ara que la radiotelevisió autonòmica valenciana s'enfronta al pitjor repte de la seua història (un ser o no ser que de moment s'emportarà per davant més de 1.100 treballadors) es compleixen 20 anys de l'estrena de Carta blanca, un programa emblemàtic que amb El show de Joan Monleón i alguns altres perduren en la memòria dels telespectadors dos dècades després.

El 16 d'octubre de 1992 s'estrenà Carta blanca, el programa de debat sobre temes d'actualitat fet en directe des de l'estudi 1 de Burjassot amb la presència d'especialistes, testimonis i vora 90 espectadors que hi assistien com a públic. En aquell primer programa la pregunta motora del debat fou Qui no treballa és perquè no vol?

D'aquell primer programa de més de tres hores en directe recorde el dolor de l'adrenalina i els nervis, tants que em vaig haver de canviar de camisa dos vegades per a dissimular les taques de suor i quan arribí a ma casa a les tres de la matinada havia perdut vora dos quilos de pes. Aquell divendres, el primer dels 120 en què vaig dir bona nit, vaig saber com és de difícil això de conduir un portaavions televisiu i la importància que té partir d'un format d'èxit i comptar amb un equip competent. La meua experiència televisiva es reduïa a Mira quina lluna!, una tertúlia amb quatre convidats que havia presentant durant l'estiu (on, per cert, es va estrenar Eduardo Zaplana davant les càmeres de Canal 9).

L'origen del Carta blanca era La vida en un xip, un format similar que durant 3 temporades havia estat líder a TV3 sota la mà mestra de Joaquim Maria Puyal i que l'aleshores director general de RTVV, Amadeu Fabregat, havia comprat per a la temporada 92-93 (amb El rogle, la versió valenciana de Vostè jutja, presentat per Inés Ballester). Puyal només va vindre un parell de vegades a València, però deixà al front

Jaume Cabré, subdirector, guionista de televisió i per damunt de tot escriptor que fa 20 anys encara no podia viure de la literatura i que les dos primeres temporades es posà al front de l'equip de redactors que preparaven la documentació i buscaven els especialistes i que varen aprendre a trobar testimonis en un territori encara verge per a la televisió i que s'estimava de veres la seua cadena.

A diferència d'altres debats que ara sovintegen a la TDT, el principi motor de Carta blanca era que hi haguera sempre persones que pensaren de manera diferent, que estiguera equilibrat i que la gent s'hi expressara amb absoluta llibertat. Aquell primer programa va aconseguir un 11,4 % de share i una notorietat que no deixà de créixer en les 4

temporades en què estigué en antena. Recorde que l'endemà al matí sonà el telèfon de casa i era Amadeu, el director general, tot content perquè el programa -em digué- li havia agradat molt a sa mare i les seues amigues de Torreblanca, tot un símptoma de l'èxit d'aquell format.

L'ebcàcia de la fórmula quedà demostrada en el quart programa, que abordà el tema de la legalització de les drogues i amb un 23,9 % de quota doblà llargament la de l'estrena. Carta blanca es va consagrar definitivament dos setmanes després, el 20 de novembre, tot coincidint amb el XV aniversari de la mort del dictador. La pregunta que s'hi va plantejar fou Franco encara està present? i la veritat és que aquell programa fou tan intens, difícil i dur que tots acabàrem amb la sensació que les ferides de la guerra del 36 encara estaven obertes i que el vigia d'Occident hi era present i ben viu. A qui no he pogut oblidar és a Vicente Martorell, un català representant del franquisme residual a València que va amollar "porque los muertos de la guerra eran unos muertos necesarios" entre represaliats pel franquisme, familiars d'afusellats a Paterna i el sindicalista Antonio Montalbán o Pinet de

Tàrbena que hi participaven com a públic. La tensió semblava prebèl·lica, les paraules que Martorell atribuïa al rei Joan Carles provocaren uns enfrontaments molt agres i vaig haver d'anar-me'n a publicitat per tal de refredar els ànims.

Aquell programa sobre Franco va ser un èxit absolut. Una tercera part dels telespectadors valencians va vore el programa (un 32,4 % de share) i més del 50 % va connectar en algun moment. A partir d'aquell divendres res no va ser igual. En només 6 setmanes el debat dels divendres s'havia consolidat com el programa preferit pels telespectadors valencians, com ho demostra el 30,4 % de la següent emissió (Hi ha persones que tenen poders paranormals?) o el 37,4 % de mitjana en el programa 15 (rècord de les 4 temporades) i que abordà un problema que encara està igual: La prostitució deuria d'estar regulada?

Carta blanca era objecte de comentari en els dinars familiars del cap de setmana, en la cua del forn o en els llocs de treball. Els diaris també anaven plens de comentaris dels lectors i d'informacions sobre els continguts d'un programa que per unes raons o altres sempre resultava polèmic. La societat semblava dividida en dos grups: els qui seguien regularment el debat (una mitjana superior al 20 % de share) i els qui l'odiaven de manera militant, exigien que fóra retirat i, sovint, el cap del presentador. El PP -aleshores a l'oposició- aprobtava qualsevol excusa per a atacar el PSOE governant i el director general de RTVV, Amadeu Fabregat.

De bronques majúscules en destaquen la provocada per la presència en un programa d'un testimoni que assegurà que pagava per aconseguir els favors sexuals de menors, o el programa titulat Sexe i poder. Aquell 6 de maig de 1994, la inclassicable Bienvenida

Pérez, una valenciana que aleshores ocupava totes les portades perquè mentre estava casada amb sir Antony Buck, secretari d'Estat per a la Marina britànica i diputat tory, mantenia una altra relació amb el cap de l'Alt Estat Major britànic, sir Peter Harding, va encendre el plató. El foc del debat es va traduir en audiència, ja que amb un 31,4 % de quota va ser un dels espais de la cadena més vistos de l'any.

El PP, l'Arquebisbat, Alfons Cervera, Conxa Daroca i María Consuelo Reyna van demanar la supressió del Carta blanca moltes vegades. L'ABC d'Alacant em dedicà una portada sencera quan vaig censurar la presència en el programa d'un tal Belenguer, president d'una associació de pares conservadora, perquè -segons ells- "no parlava valencià". La realitat és que jo i únicament jo vaig vetar la seua participació, però no perquè no parlara valencià (que el parlava, almenys amb mi ho va fer) sinó perquè exigia que li posàssem traducció simultània valencià-castellà i que jo li parlàs en castellà.

Al llarg de quatre temporades passaren centenars de personatges, polítics, periodistes, escriptors i polemistes. Des de Luis G. Berlanga a Marcelino Camacho, passant pel bisbe Joan Antoni Reig Pla el llistat és de luxe. D'entre tants noms propis, però, Carta blanca ha passat a la història de la televisió per haver estat el programa on es va donar a conèixer un personatge singular: el pare Apel·les (jo no el vaig descobrir, havia aparegut abans a TV3), que tingué un bateig exitós a Canal 9 en el programa 100 (Hi ha persones capaces d'endevinar el nostre futur?) El seu enfrontament amb Aramís Fuster fou tan brillant i antològic (televisivament parlant) que encara és viu en la memòria de molts dels centenars de milers d'espectadors que el seguiren i que sumaren el rècord de la temporada. El pare Apel·les va esdevenir una icona del programa, tot i que només hi va participar una altra vegada.

Quan m'han preguntat quin és el programa del qual guarde un record més intens la resposta és clara: el de Gorvatskov. Efectivament, el 12 de maig de 1994 vaig tindre l'honor professional de conduir un especial Carta blanca dedicat en exclusiva a l'ex líder de la Perestroika en la URSS que en aquella època feia conferències per Europa i els EE UU. Gorvatskov -amable i pròxim- arribà a Burjassot acompanyat de la seua esposa, Raïsa, i un reduït seguici. Recorde l'emoció de les 90 persones que havíem convidat com a públic en el plató, molts dels quals eren militants comunistes i vells republicans, i sobretot les llàgrimes d'una iaia vuitantena. El programa va ser magnífic, però la paradoxa és que va ser el menys vist de tota la sèrie, només un 6,5 % d'audiència.

El programa que ara fa 20 anys que s'estrenà va anar evolucionant al llarg de les 4 temporades i incorporà elements que l'enriquiren. Magnífiques professionals com Amàlia Garrigós, Clara Castelló i Ana Alarcón compartiren protagonisme des del centre de dades del programa o en les connexions des de diferents poblacions. Aquell portaavions el feren gran alguns dels millors professionals valencians. I ara que desenes de càmeres, regidors i operadors d'equips de Canal 9 estan a punt de ser despatxats per

l'ERO vull fer un esment especial de l'equip tècnic de l'estudi 1, un grapat de professionals joves i trempats absolutament compromesos amb la cadena.

L'última emissió de Carta blanca fou l'1 de març de 1996 amb un enunciat que assegurava que Ser feliç no costa res. Fou l'últim, però el presentador ja no era jo. El PP havia guanyat les eleccions un any abans, i ja he dit que Carta blanca era un símbol de la televisió que bns aquells moments havia estat a mans del PSOE i que l'equip de Zaplana volia esborrar. El debat començà la seua quarta temporada el 22 de setembre del 95 amb total normalitat, però -segons m'explicà el productor del programa- la nova direcció de la cadena li plantejà la disjuntiva "o Lluch o el programa" i tots dos vàrem acordar que jo deixaria de presentar-lo i que continuaria treballant com a coordinador dels continguts (ho vaig fer bns gener).

Vist des de la distància de 20 anys crec que Carta blanca fou un gran programa, viu i valent. I vist com ha evolucionat el mitjà amb l'aparició dels realitès, grans germans, salses roses, moros i cristians, tómbols, etc., la veritat és que -amb les excepcions i les taques que vulgueu- hi hagué programes bons, equilibrats, rics de continguts, plurals i sobre tot del gust dels telespectadors. Ara que he tornat a veure algun dels programes m'han provocat un somriure les ombreres de les americanes que sempre em venien grans, les corbates excessives, els cardats de les dones i els bigotis de molts homes. Veig les cares d'alguns dels convidats i em fan pensar en com hem canviat tots: els programes, la nostra tele i la societat valenciana i també en el pessic del primer divendres, ara fa 20 anys, en què vaig dir "Bona nit".

?Periodista. Expresentador de "Carta blanca"